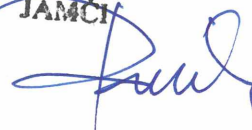

DATUM

21. 8. 2023

JAMČI

Številka: EG-7511/2006-77 - MR, DB, MKL
Datum: 21. 6. 2023

Zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (v nadaljevanju: ZVKDS), Območna enota Celje, Glavni trg 1, 3000 Celje izdaja na podlagi 1. točke drugega odstavka 84. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur.l. RS, št. 16/08, s poznejšimi spremembami; v nadaljevanju: ZVKD-1), na zahtevo DARS, Družba za avtoceste v RS, Ulica XIV. Divizije 4, 3000 Celje (v nadaljevanju: investitor) in pooblaščenca podjetja DRI upravljanje investicij, d.o.o., Sektor za prostorsko in tehnično pripravo projektov, Kotnikova ulica 40, 1000 Ljubljana, v zadevi izdaje kulturnovarstvenih pogojev naslednje

KULTURNOVARSTVENE POGOJE za varstvo nepremične arheološke kulturne dediščine

I. Investitor mora za projekt »Državna cesta – nova prometna povezava med priključkom Šentrupert na avtocesti A1 Šentilj-Koper in priključkom Velenje jug – 1. odsek 3. razvojne osi« po projektni dokumentaciji DGD – dodatek 1, št. projekta 19_833, april 2022, dopolnjeno februar 2023, ki ga je izdelalo podjetje J.V. PNZ, svetovanje in projektiranje d.o.o., Ljubljana, Projekt d.d., Nova Gorica in ELEA iC d.o.o., Ljubljana, vodilni partner J.V. PNZ d.o.o., Vojkova cesta 65, 1000 Ljubljana odg. vodja projekta [redacted], ki poteka po parc. št. od 1474, k.o. Velenje do 684/11, k.o. Orla vas ter vse ostale po popisu iz 4. čl. Uredbe o državnem prostorskem načrtu za državno cesto od priključka Šentrupert na avtocesti A1 Šentilj – Koper do priključka Velenje jug (Ur.l. RS, št. 3/2017; v nadaljevanju Uredba), in ki predstavlja poseg v območje arheološkega spomenika Trnava - Prazgodovinska naselbina (EID 1-10405), v arheološka najdišča Orla vas - Arheološko območje Pri šoli (EID 1-29202), Orla vas - Arheološko območje Juhartove njive (EID 1-29206), Parižlje - Arheološko območje Dolge njive (EID 1-29205), Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri železnici (EID 1-29204), Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri kamnolomu (EID 1-29203), pogojno Pesje - Arheološko najdišče Dolgo Polje (EID 1-21515), v vplivno območje naselbinske dediščine Rečica ob Paki-Vas (EID 1-14255), v kulturno dediščino Podvin pri Polzeli-Kapelica pri domačiji Podvin pri Polzeli 30 (EID 1-27590) ter poteka v neposredni bližini registrirane nepremične dediščine Podvin pri Polzeli-Zadružna sušilnica za hmelj (EID 1-27067) in Parižlje-Kranjčeva kapelica (EID 1-27846), izpolniti naslednje kulturnovarstvene pogoje:

Arhitekturno in krajinsko-arhitekturno oblikovanje se izvede pod pogoji navedenimi v 18. členu Uredbe.

Oblikovanje obcestnega prostora in zasaditev se izvede pod pogoji navedenimi v 19. členu Uredbe.

Splošna določila varstva kulturne dediščine se izvedejo skladno s 1. tč. 30. čl., s 1. tč. 20. čl., s 1. tč. 21. čl., s 2. in 4. tč. 46. čl. ter s 2. tč. 47. čl. Uredbe se kulturna dediščina med gradnjo varuje pred poškodovanjem in uničenjem.

Pri varstvu nepremične naselbinske in stavbne dediščine se upoštevajo pogoji 2 tč. 30. čl. Uredbe.

Varstvo nepremične arheološke kulturne dediščine – konkretne usmeritve 2023

Investitorju so bile že izdani kulturnovarstveni pogoji za različne faze izvedb predhodnih arheoloških raziskav, nazadnje EG-7511/2006-58 - MR, MKL, DB, z dne 9. 10. 2019, ki so v tej fazi izvedbe projekta dopolnjene z najnovejšimi rezultati in kulturnovarstvenim pogoji, podanimi na osnovi rezultatov predhodnih arheoloških raziskav.

Predpisane arheološke raziskave se izvajajo skladno s Pravilnikom o arheoloških raziskavah (Ur.l. RS, št. 3/2013).

Investitor mora tako skladno s 2. tč. 30. čl. Uredbe izpolniti še naslednje kulturnovarstvene pogoje oz. opraviti naslednje predhodne arheološke raziskave:

Območje arheološkega spomenika Trnava - Prazgodovinska naselbina (EID 1-10405):

1. Na predvideni trasi servisne ceste vključno z deviacijama DEV. 1-36 in DEV 1-37 z vso potrebno infrastrukturo se - skladno s 28. tč. 3. čl. ZVKD-1 - **izvedejo arheološke raziskave – arheološka izkopavanja.**
2. Arheološka izkopavanja se izvedejo na celotnem območju trase servisne ceste (skupna površina pr. 18.400 m²). Ob stalni prisotnosti arheološke ekipe je dovoljena strojna odstranitev (uporaba planirne žlice) modernih nasutij in ornice, debeline pribl. 0,30 m oz. do spremembe v zemeljskih plasteh ali do pojava arheoloških plasti in struktur, ki jih je potrebno ročno izkopati in dokumentirati oz. izvesti arheološka izkopavanja v skladu s strokovnimi standardi arheološke stroke (*Pravilnik o arheoloških raziskavah, Ur. l. RS št. 3/13, Priloga 1*).
3. Predvidena debelina arheoloških depozitov znaša pr. 1,00 m, od katerih se jih 80% umesti v III. kategorijo težavnosti arheološkega izkopa in 20% v II. kategorijo težavnosti arheološkega izkopa. Arheološka izkopavanja se izvedejo do nivoja sterilne geološke osnove. Za poizkopalno analizo arhiva arheološkega najdišča je potrebno zgotoviti 30 % cene arheoloških raziskav.
4. **Konkretizacija obsega arheoloških raziskav – arheoloških izkopavanj se ob predložitvi natančnega opisa, načrta in prereza predvidenih gradbenih del poda v dopolnitvi kulturnovarstvenih pogojev, ob predložitvi projektne dokumentacije.**

Območje registriranega arheološkega najdišča Podgora ob Paki – Arheološko območje Pri železnici (EID 1-29204):

5. Na predvideni trasi avtocestnega odseka znotraj območja arheološkega najdišča se na parc. št. 394/4, 396/18, 397/3 in 385/2, k.o. 973-Rečica ob Paki (območje TJ 3, po DGD, št. projekta 19_833, april 2022 območje P280 5.6 +0.00 in lokacija oporne konstrukcije OK-222; glej tudi priloženo grafiko v nadaljevanju) izvedejo - skladno s 28. tč. 3. čl. ZVKD-1 – **predhodne arheološke raziskave – arheološke raziskave ob gradnji.**
6. Arheološke raziskave ob gradnji se lahko zaradi lažjega poteka gradbenih del izvedejo pred pričetkom gradnje in se tako zemljišča sprostijo za nadaljnje posege.
7. Arheološke raziskave ob gradnji se izvedejo na celotnem območju zasute vrtače – izravnane platoja nad regionalno cesto in pod objektom (skupna površina pr. 1250 m²).
  - Ob stalni prisotnosti arheološke ekipe je dovoljena strojna stratigrafska (po plasteh) odstranitev ob uporabi planirne žlice plasti travne ruše, koluvija (plast rjavega glinenega melja) in spodaj ležečega koluvija (plast temno sive meljaste gline), v skupni debelini pribl. 70 cm. Strojna odstranitev plasti se izvede v predvideni globini oz. do spremembe v zemeljskih plasteh ali do pojava arheoloških plasti in struktur ali do sterilne geološke osnove oz. skalne osnove.
  - Površino se nato ročno postrga (skupna površina pr. 1250 m², db. 0,02 m).
  - Morebitne arheološke strukture je potrebno ročno izkopati in dokumentirati oz. izvesti arheološka izkopavanja v skladu s strokovnimi standardi arheološke stroke (*Pravilnik o arheoloških raziskavah, Ur. l. RS št. 3/13, Priloga 1*).
8. Arheološke raziskave ob gradnji se izvedejo do nivoja sterilne geološke osnove. Za poizkopalno analizo arhiva arheološkega najdišča je potrebno zgotoviti 20 % cene arheoloških raziskav.

Območji registriranih arheoloških najdišč Orla vas - Arheološko območje Pri šoli (EID 1-29202) in Orla vas - Arheološko območje Juhartove njive (EID 1-29206)

Upošteva se določila gradiva za dopolnitev smernic za varstvo nepremične arheološke kulturne dediščine št. EG-7511/29-06/10-DB, z dne 3. 11. 2010, ki določajo:

9. Na območju Juhartove njive je arheološko območje v delovnem pasu DPN veliko pr. 125.000 m². Na 3% celotne površine (3.750 m²) se izvede **predhodna arheološka raziskava - ročni testni jarki (TJ) - 38 TJ velikosti 1 x 1 x 1 m** oz. do globine sterilne geološke osnove, s poterensko obdelavo gradiva (metoda 11).
10. Tam, kjer je glede na koncentracijo arheoloških najdb in za dodatno razjasnitev arheološke stratigrafske situacije potrebno, se v dogovoru z odgovornim arheologom konservatorjem po potrebi izvede **še dodatnih do 10 TJ velikosti 1 x 1 x 1 m** oz. do globine sterilne geološke osnove, s poterensko obdelavo gradiva.

11. Na območju Pri šoli je arheološko območje v delovnem pasu DPN veliko pr. 75.000 m². Na 3% celotne površine (2.250 m²) se izvede **predhodna arheološka raziskava – ročni testni jarki – 23 TJ velikosti 1 x 1 x 1 m** oz. do globine sterilne geološke osnove, s potersko obdelavo gradiva (metoda 11).
12. Tam, kjer je glede na koncentracijo arheoloških najdb in za dodatno razjasnitev arheološke stratigrafske situacije potrebno, se v dogovoru z odgovornim arheologom konservatorjem po potrebi izvede **še dodatnih do 7 TJ velikosti 1 x 1 x 1 m** oz. do globine sterilne geološke osnove, s potersko obdelavo gradiva.
Potrebno je izvesti/izkopati skupaj 78 TJ velikosti 1 x 1 x 1 m.

Na lokacijah **Parižlje - Arheološko območje Dolge njive (EID 1-29205)** in **Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri kamnolomu (EID 1-29203)** so že izvedene predhodne arheološke raziskave pokazale, da so odkrite sporadične arheološke najdbe posledica kmetijske izrabe prostora in smetenja pokrajine ter da območje ne izkazuje povečanega arheološkega potenciala, zato nadaljnje arheološke raziskave tu niso potrebe.

Za arheološko najdišče **Pesje - Arheološko najdišče Dolgo Polje (EID 1-21515)** so nadaljnje predhodne arheološke raziskave podane v kulturnovarstvenih pogojih št. EG-8081/2007-904 – MR, DB, z dne 21. 6. 2023, v sklopu 3 RO, odsek Velenje jug-Slovenj Gradec jug, odsek A, kjer je trenutno arheološko najdišče obravnavano.

Varstvo nepremične arheološke kulturne dediščine – splošna izhodišča

13. Na osnovi rezultatov opravljenih arheoloških raziskav pod točkami 9. – 12. bodo podani nadaljnji ukrepi varstva v dopolnitvi kulturnovarstvenih pogojev.
14. Arheološke raziskave se lahko izvajajo v ustreznih vremenskih razmerah, v dnevih brez padavin in snežne odeje; dnevne temperature pa morajo biti ob pričetku delovnega dne nad lediščem.
15. Dinamika, metodologija in obseg arheoloških raziskav se sproti usklajujejo z načinom in obsegom izvedbe načrtovanih gradbenih del. Ob ugotovitvah novih okoliščin se lahko metodologija predhodnih arheoloških raziskav delno spremeni/dopolni v dogovoru in s pisno potrditvijo odg. konservatorja arheologa ZVKDS OE Celje.
16. Organizacija gradbišča, varnostni načrt in varovanje izkopov, urejanje deponij in prevoz zemljine na deponijo niso predmet kulturnovarstvenih pogojev in izvedbe arheoloških raziskav.
17. **V terminskem planu načrtovanih gradbenih del morajo biti opredeljene tudi arheološke raziskave.**
18. Če med raziskavo, potrebno za sprostitev zemljišča za gradnjo, pride do izjemnih odkritij, ki utemeljujejo spremembo projektne dokumentacije, potrebne za pridobitev projektnih pogojev po predpisih, ki urejajo gradnjo objektov, in se ta odkritja niso mogla upoštevati pri izdaji soglasja za raziskavo, mora nadzornik po odločbi MK o tem nemudoma obvestiti MK in naročnika. MK odloči o izjemnosti odkritij na podlagi mnenja Strokovne komisije za arheološke raziskave; ZVKDS pa po uradni dolžnosti obnovi postopek izdaje kulturnovarstvenih pogojev in soglasja za poseg na zemljišču, kjer se izvaja raziskava (19. člen *Pravilnika o arheoloških raziskavah* (Ur.l. RS, št. 3/2013)).
19. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin, ki bi jih bilo potrebno ohraniti na mestu najdbe (*in situ*), ali pa drugih najdb znotraj gradbenih struktur, je v skladu z določili Evropske konvencije o varovanju arheološke dediščine (*Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o varstvu arheološke dediščine (spremenjene)* (MEKVAD), Ur. l. RS, št. 7/99 – mednarodne pogodbe; ZVKD-1, čl. 75 - 80) potrebno temu prilagoditi izvedbo projekta.
20. Kadar gradbena dela posegajo v registrirano arheološko najdišče, krije stroške arheološke raziskave investitor gradnje (1. točka, druga alineja, 34. člena ZVKD-1). Arheološka raziskava obsega tudi poizkopovalno obdelavo arhiva arheološkega najdišča (28. tč. 3. čl. ZVKD-1). Vrednost poizkopavalne obdelave arhiva arheološkega najdišča je za predmetno raziskavo ocenjena na minimalno 25 % vrednosti terenskih del.
21. **Za izvedbo arheološke raziskave je potrebno pridobiti kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev po 31. členu ZVKD-1, ki ga izda minister za kulturo. Za pridobitev omenjenega soglasja je potrebno na Ministrstvo za kulturo**

RS posredovati vlogo za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine, ki mora vsebovati podatke, dokumente in priloge kot je navedeno v 5. členu Pravilnika o arheoloških raziskavah (Ur. l. RS, št. 3/2013).

III. Če se na območju ali predmetu posega naključno najde arheološka ostalina, mora najditelj/lastnik zemljišča/ drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik/investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1).

IV. V primeru, da se zaradi razmer na terenu ali drugih nepredvidljivih okoliščin ali potreb spremeni predviden potek trase ceste, obseg predvidenega posega ali druge okoliščine izvedbe projekta, je potrebno o spremembah obvestiti ZVKDS, Območno enoto Celje, ki bo pripravil dopolnitve kulturnovarstvenih pogojev.

V. Pričetek del mora biti predhodno usklajen z izbranim izvajalcem predhodne arheološke raziskave in pisno ali po elektronski pošti (tajnistvo.ce@zvkd.si) prijavljen ZVKDS, OE Celje vsaj 10 delovnih dni prej, da bomo lahko pravočasno zagotovili strokovni nadzor, ki ga zavod izvaja v okviru svoje redne dejavnosti.

VI. Kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove pravnomočnosti.

VII. Stroški organu v tem postopku niso nastali; investitor sam krije svoje stroške postopka.

O b r a z l o ž i t e v:

28. člen ZVKD-1 določa, da je kulturnovarstveno soglasje treba pridobiti za poseg v spomenik, za poseg v vplivno območje spomenika, če to obveznost določa akt o razglasitvi, in za poseg v registrirano nepremično dediščino, če to določa prostorski akt. Kulturnovarstveno soglasje za poseg, za katerega je predpisano gradbeno dovoljenje, se izda v skladu s predpisi, ki urejajo graditev. V skladu s 43. členom Gradbenega zakona (Ur.l. RS, št. 199/21, s poznejšimi spremembami; v nadaljevanju: GZ-1) se v takih primerih kulturnovarstveno soglasje izda v obliki mnenja (v nadaljevanju: kulturnovarstveno mnenje).

Po prvem odstavku 29. člena ZVKD-1 je treba pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja oz. mnenja pridobiti kulturnovarstvene pogoje ZVKDS.

ZVKDS, OE Celje je dne 5. 6. 2023 prejel prek elektronske zahtevo DRI d.d., Ljubljana za opredelitev obsega nadaljnjih arheoloških del na podlagi izvedenih predhodnih arheoloških raziskav na odseku 3. RO - Šentruperta do Velenje jug v sklopu projekta »**Državna cesta – nova prometna povezava med priključkom Šentrupert na avtocesti A1 Šentilj-Koper in priključkom Velenje jug – 1. odsek 3. razvojne osi**«, ki predstavlja poseg v območje arheološkega spomenika Trnava - Prazgodovinska naselbina (EID 1-10405), v arheološka najdišča Orla vas - Arheološko območje Pri šoli (EID 1-29202), Orla vas - Arheološko območje Juhartove njive (EID 1-29206), Parižlje - Arheološko območje Dolge njive (EID 1-29205), Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri železnici (EID 1-29204), Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri kamnolomu (EID 1-29203), pogojno Pesje - Arheološko najdišče Dolgo Polje (EID 1-21515), v vplivno območje naselbinske dediščine Rečica ob Paki-Vas (EID 1-14255), v kulturno dediščino Podvin pri Polzeli-Kapelica pri domačiji Podvin pri Polzeli 30 (EID 1-27590) ter poteka v neposredni bližini registrirane nepremične dediščine Podvin pri Polzeli-Zadružna sušilnica za hmelj (EID 1-27067) in Parižlje-Kranjčeva kapelica (EID 1-27846).

Investitor je sicer vložil na Ministrstvo za naravne vire in prostor (pri čemer ZVKDS sodeluje kot mnenjedajalec) zahtevo za integralni postopek izdaje gradbenega dovoljenja za objekt z vplivi na okolje. Zahtevi je priložil tudi projektno dokumentacijo, ki jo je ZVKDS, OE Celje upošteval kot aktualno/merodajno/ažurirano verzijo in jo tudi navedel v I. točki izreka.

Pri preizkusu vložene zahteve pa je bilo ugotovljeno, da je vloga popolna.

Investitor je v vlogi navedel, da namerava v skladu z *Uredbo* pristopiti k izvedbi državne ceste - 3. razvojne osi, sklop 1 – odsek Šentrupert – Velenje-jug. Načrtovano državno cesto sestavljata štiripasovna cesta med priključkom Velenje jug in priključkom Šentrupert in dvopasovna navezovalna cesta Podgora med priključkom Podgora in navezavo na regionalno cesto R2-426 Gorenje-Letuš. Potek trase je razviden iz 6. čl. *Uredbe*. Dolžina štiripasovne ceste znaša 14 km, širine 21 m, navezovalne ceste pa 1,5 km, širine 9 m. Poleg tega je predvidena izgradnja 4 priključkov, objekta Podgora, 3 predorov, 3 galerij, 1 pokritega vkopa, 10 viaduktov, 10 podvozov, 7 nadvozov, 3 mostovi in potrebne deviacije cest.

Historiat zadeve oz. dosjeja:

ZVKDS, OE Celje je v fazi prostorskega umeščanja sklopa 1 3. razvojne osi aktivno sodeloval pri vseh postopkih vezanih na različne variante tras in izdal v ta namen naslednje relevantnejše kulturnovarstvene pogoje:

- V dokumentu št. EG-8081/2007-730, MKL, NP, z dne 9. 6. 2016 so opredeljeni pogoji za varstvo naselbinske in stavbne dediščine.
- ZVKDS, OE Celje je pripravil smernice, ki jih je povzelo Ministrstvo za kulturo v dokumentu št. 35002-28/2007/8, z dne 11.8.2009 v katerem so opredeljene metode predhodnih arheoloških raziskav na območju DPN.

Raziskave je opravil ZVKDS, CPA ter predložil več poročil o opravljenih raziskavah in sicer *Poročilo o oceni arheološkega potenciala območja DPN za državno cesto od avtoceste A1 Šentilj Koper pri Šentrupertu do priključka Velenje jug, metode 13-, 5-6 (ZVKDS, CPA št. 00-0061/2010-gr_TM_MB-2010-100)*, *Poročilo o oceni arheološkega potenciala območja DPN za državno cesto od avtoceste A1 Šentilj Koper pri Šentrupertu do priključka Velenje jug, III. del, metode 5-6, II del (ZVKDS, CPA št. 00-0061-1/2010-GR-2011-54)* ter *Poročilo o oceni arheološkega potenciala območja DPN za državno cesto od avtoceste A1 Šentilj Koper pri Šentrupertu do priključka Velenje jug, III. del, metodi 5-6 (ZVKDS, CPA št. 00-0061/2010-1-MM-2016-14)*.

Predhodne arheološke raziskave na območju najdišč Juhartove njive in Pri šoli v tej fazi niso bile opravljene, saj se je območje DPN (trasa ceste 3. razvojne osi) spremenilo oz. prilagodilo.

- V dokumentu št. EG-7511/2006-41, DB, TŠ, MKI, z dne 9. 6. 2016 - Gradivo za dopolnitev smernic za varstvo nepremične arheološke kulturne dediščine na območju DPN za državno cesto od avtoceste A1 Šentilj Koper pri Šentrupertu do priključka Velenje – jug, III. del, sprememba trase 2016 (poslano MK RS) so bile opredeljene predhodne arheološke raziskave za območje DPN.
- V dokumentu št. EG-7511/2006-47, DB, MKI, z dne 12. 07. 2017 – kulturnovarstveni pogoji (določitev obsega in metodologije predhodnih arheoloških raziskav) je bila ponovno opredeljena metodologija izvedbe predhodnih arheoloških raziskav za najdišča Parižlje - Arheološko območje Dolge njive (EŠD 29205), Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri železnici (EŠD 29204), Podgora ob Paki - Arheološko območje Pri kamnolomu (EŠD 29203) in Pesje - Arheološko najdišče Dolgo polje (EŠD 21515).

Raziskave je opravil ZVKDS, CPA ter predložil *Poročilo o izvedbi predhodnih arheoloških raziskav na območju predvidene gradnje AC 3. razvojna os na odseku Šentrupert – Velenje jug, (ZVKDS CPA št. 02-0077/2017-MM-2018-41, avgust 2018)* z rezultati raziskave. Kljub temu, da je bilo od zahtevanih 55 testnih sond izvedenih le 30, je bil povečan arheološki potencial potrjen le na arheološkem območju Pri železnici (odlomki prazgodovinske keramike, kamnita struktura in jama), na preostalih najdiščih pa je pridobljeno gradivo posledica kmetijske izrabe zemljišč in smetenja krajine.

- V dokumentu št. EG-7511/2006-65 DB, MR, z dne 16. 2. 2022 (novelirani kulturnovarstveni pogoji št. EG-7511/2006-54 DB, MR, z dne 12. 10. 2018) - kulturnovarstveni pogoji - dopolnitev (določitev obsega in metodologije predhodnih arheoloških raziskav) (izdano investitorju) je bila opredeljena nadaljnja metodologija izvedbe predhodnih arheoloških raziskav za najdišče Podgora ob Paki – Arheološko območje Pri železnici (EŠD 29204) in sicer izvedba strojnih testnih jarkov.

Investitor je za predpisano arheološko raziskavo kot izvajalca izbral ZVKDS, CPA ter pridobil kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline št. 62240-111/2019/2. Raziskave sprva niso bile opravljene, nato pa vseeno izvedene v letu 2022. Na podlagi rezultatov

razvidnih iz Poročila o izvedbi predhodnih arheoloških raziskav na območju predvidene gradnje HC DARS 3. razvojna os na odseku Šentrupert - Velenje jug (poročilo št.: 08-0077/2017-MiČ-2022-63, december 2022), ker so bili odkriti v južnem delu arheološkega območja zopet odlomki prazgodovinske keramike in kurišče, je ZVKDS, OE Celje podal zahtevo po izvedbi arheoloških izkopavanj na delu trase oz. območja, konkretiziranih v predmetnih kulturnovarstvenih pogojih (tč. 5-8).

Prazgodovinsko najdišče Trnava je bilo zaznano že v sklopu izgradnje avtocestnega odseka SK 06 Arja vas–Vransko. Zavarovalna izkopavanja se vršila pod vodstvom Alenke Vogrin v poletju 1995 ter so pokazala, da je v bronasti dobi in predvsem mlajši železni dobi severno od Trnave stalaneutrnjena naselbina. Raziskanih je bilo 1500 m² poselitvenega prostora in ugotovljena njegov južni in vzhodni rob, proti severu pa meja poselitve sega izven raziskanega območja. Datacije arheoloških najdb postavljajo čas življenja naselbine v 2. in 1. stoletje pr. n.š. (M. Novšak, Trnava, 2006, zbirka Arheologija na avtocestah Slovenija 2).

Obrazložitev metodologije predhodnih arheoloških raziskav za arheološki območji Juhartove njive in Pri Šoli:

Na delu obravnavanega območja obravnavanega DPN so bile predhodne arheološke raziskave izvedene že za potrebe prenosnega plinovoda M2/1 na odseku med Rogaško Slatino in Trojanami in za potrebe izvedbe plinovoda R25D Šentrupert – Šoštanj in sicer ITP (metodi 8 in 9) ter izkop sond dimenzij 1 x 1 x 1 meter oz. do globine sterilne geološke osnove, s poterensko obdelavo gradiva (metoda 11). Raziskave so pokazale, da gre za širše območje poplavnega sveta rek Savinje in Pake, ki sta pogostokrat spreminjali tok strug in posledično odlagali rečni material na širokem območju Savinjske doline. Posledično so nanosi proda ponekod izredno debeli in kompaktni, zato z jamicami 0,4 x 0,4 x 0,4 m (metoda 8 oz. 9) ne pridobimo uporabnih podatkov o stratigrafiji območja. Material, pridobljen v zgornjih plasteh pa je zaradi močnega delovanja voda in intenzivne kmetijske izrabe zemljišč časovno izredno raznolik in premešan in šele vpogled v stratigrafijo lahko potrdi ali ovrže lokacijo arheološkega najdišča. Razlog za relativno veliko koncentracijo srednjeveške in novoveške keramike na obdelovalnih površinah pa je tudi lokalna tradicija označevanja mejnikov z razbitimi keramičnimi posodami. (M. Bricej: Poročilo o intenzivnem arheološkem pregledu in vrednotenju terena s testnimi jarki na trasi prenosnega plinovoda R25D Šentrupert Šoštanj, 2007, hrani arhivu ZVKDS, OE Celje).

Glede na navedeno se zdi izvedba intenzivnega terenskega pregleda zaprtih in odprtih površin (metodi 8 in 9) na zgoraj navedenih primerih arheoloških območjih, neefektivna, zato naj se predhodne arheološke raziskave na obravnavanih območjih izvedejo z ročnim izkopom sond dimenzij 1x1x1 m (metoda 11) oz. do globine sterilne geološke osnove, s poterensko obdelavo gradiva.

Varstveni režim za območje DNP 3. razvojne osi, sklop 1:

Kulturnovarstveni pogoji za poseg v kulturne spomenike in registrirano nepremično dediščino se določijo v skladu z določbami prostorskega akta – Uredbe, ki v 30. členu med drugim določa tudi celostno ohranjanje kulturne dediščine. Navedeni akt določa naslednji varstveni režim:

(1) *Kulturna dediščina se med gradnjo varuje pred poškodovanjem in uničenjem. Podatki o kulturni dediščini so razvidni iz prikaza stanja prostora, ki je obvezna priloga prostorskega akta. Investitor zagotovi ukrepe za varstvo kulturne dediščine.*

(2) *Investitor na območju državnega prostorskega načrta, kjer načrtovane ureditve segajo v območje registriranega arheološkega najdišča, pred pridobitvijo kulturnovarstvenega soglasja zagotovi predhodne arheološke raziskave, s katerimi se natančneje določijo ukrepi varstva, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo kulturne dediščine.*

(3) *Investitor zagotovi tudi ukrepe za varstvo arheoloških ostalin, ugotovljenih pri predhodnih arheoloških raziskavah, za natančnejšo določitev ukrepov varstva.*

(4) *Obseg predhodnih arheoloških raziskav opredeli pristojna območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Za posege v registrirana arheološka najdišča je treba pridobiti soglasje za raziskavo in odstranitev dediščine v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo kulturne dediščine.*

(5) *Pri gradnji v območju registriranega arheološkega najdišča se poseg zmanjša na najmanjšo možno površino, ki še omogoča izgradnjo. Če se med arheološkimi raziskavami ali med izvedbo del odkrijejo arheološke ostaline, se rešitve prilagodijo tako, da dediščina ni ogrožena.*

(6) *Projektni pogoji in pogoji za izvedbo z vidika varstva kulturne dediščine so:*

– na odseku državne ceste, ki poteka preko vplivnega območja naselbinske dediščine Rečica ob Paki-Vas (EŠD 14255), se zaradi ohranjanja primarno oblikovanega prostora obcestni prostor državne ceste oblikuje tako, da se ohrani veduta naselja, gozdne robove v vidnih stikih z dediščino, značilne silhuete, vedute in poglede, razgledišča in druge krajinske strukture;

– KD Podvin pri Polzeli-Kapelica pri domačiji Podvin pri Polzeli 30 (EŠD 27590) se skladno s predhodno izdanimi kulturnovarstvenimi pogoji prestavi na novo lokacijo, na parcelo št. 395, k. o. Podvin;

– v Podvinu pri Polzeli se državna cesta približa Zadružni sušilnici za hmelj (EŠD 27067). Za zmanjšanje vpliva je predvidena zaščita vkopne brežine državne ceste s kamnito zložbo, na njej pa se postavi leseno protihrupno ograjo, izvedeno v skladu s predhodno izdanimi kulturnovarstvenimi pogoji. Ograja se z zunanje strani zasadi s popenjavkami, na notranji strani pa z grmovnicami. Med gradnjo se izvajajo ustrezni ukrepi za zaščito pred vibracijami in prašenjem;

– priključek Parižlje se izvede tako, da se kapelica Parižlje-Kranjčeva kapelica (EŠD 27846) ob deviaciji z oznako 1-17 regionalne ceste R1-225 Šentrupert-Letuš ohrani in situ. Med gradnjo se izvedejo ustrezni ukrepi za zaščito pred vibracijami in prašenjem, po končani gradnji pa se prostor ob kapelici ustrezno krajinsko uredi.

(7) Investitor o začetku del vsaj deset dni prej obvesti pristojno območno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine, da ta lahko zagotovi nadzor nad posegi v kulturno dediščino. Pri predstavitvi kapelic sodeluje predstavnik Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Ureditev obcestnega prostora spremlja krajinski arhitekt v času izvedbe načrta krajinske arhitekture.

Kulturnovarstveni pogoji za poseg v spomenik ali vplivno območje spomenika se določijo v skladu z aktom o razglasitvi spomenika ali z določbami prostorskega akta. V skladu s to določbo velja za spomenik-arheološko najdišče **Trnava - Prazgodovinska naselbina (EID 1-10405)** tudi varstveni režim, določen v razglasitvenem aktu *Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov v Občini Žalec* (Ur.l. RS, št. 89/98-4682, 43/2000-2059, 124/2003 (popravek), 68/2017-3238), ki v 4. čl. kot sestavni del tega odloka navaja *Strokovne osnove za razglasitev kulturnih in zgodovinskih spomenikov v Občini Žalec*, št. 02-2036/1-97 (NC426/97), ki ga je izdelal ZVKDS, Območna enota Celje. V 5. čl. odlok za arheološko najdišče določa varstveni režim I. in II. stopnje, ki predpisuje pred vsemi zemeljskimi deli obvezno izvedbo predhodnih arheoloških izkopavanj.

Varstveni režim I. stopnje določa:

- varovanje spomenika v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti,
- vsi posegi na spomeniku se morajo podrežati spomeniški pričevalnosti,
- kakršnekoli poseg je mogoč le z dovoljenjem in pogoji, ki jih predpiše pristojna spomeniška služba,
- prepoved gradnje objektov.

Varstveni režim II. stopnje določa:

- varovanje vseh pomembnejših sestavin,
- predhodna sistematična raziskava arheološkega spomenika in po potrebi ohranitev posameznih nepremičnih sestavin,
- za vsak poseg je potrebno dovoljenje pristojne spomeniške službe,
- prepoved gradnje objektov brez predhodne raziskave spomenika.

ZVKDS, OE Celje je leta 2008 izdelala novelirane Strokovne zasnove varstva kulturne dediščine za območje občine Braslovče, kjer v poglavju 4.1. Režim za varovanje arheološke dediščine – v tem primeru konkretno za arheološko najdišče Trnava - opredeljuje, da se varuje zlasti :

- zemljišča in zemeljske plasti z arheološkimi ostanki pred različnimi destruktivnimi posegi in rabami (izkopi, nasipi, intenzivna kmetijska in gozdarska raba, gradnja različnih objektov in infrastrukturnih naprav, iskanje najdb s strani nepooblaščenih ljudi itd.);
- prostorski in vsebinski kontekst arheološkega najdišča.

Osnovna izhodišča pri varovanju arheološke dediščine so:

- varovanje najpomembnejših arheoloških najdišč v obliki rezervatov oziroma prostorsko urejenih območij (prezentacija »in situ«);
- ohranitev kulturnega in znanstvenega pomena dediščine pri posegih v prostor z izvedbo predhodnih arheoloških raziskav, pri čemer je treba dati prednost nedestruktivnim metodam (geofizikalni, georadarski terenski pregledi);

- integralno varstvo s sistematičnim vključevanjem v prostorsko načrtovanje na vseh ravneh.

Novi posegi v prostor se arheološkim najdiščem načeloma izogibajo. V robne dele najdišč in v najdišča znotraj poselitvenih območij se lahko posega le, če ni možno najti drugih rešitev in le na osnovi rezultatov predhodnih arheoloških raziskav. Pri gradnji zahtevnih objektov in objektov gospodarske javne infrastrukture je treba zagotoviti predhodno arheološko vrednotenje na celotnem območju predvidenega posega in ne le na območju do sedaj prepoznane arheološke dediščine.

ZVKDS je glede na predpisan varstveni režim izrekel naslednje kulturnovarstvene pogoje za DPN po projektni dokumentaciji DGD, št. projekta 19_833, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja:

- Pogoji 1-21 so podani na podlagi petega in šestega odstavka 29. člena ZVKD-1, ki določata, da lahko ZVKDS s kulturnovarstvenimi pogoji kot pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja oz. mnenja določi obveznost oprave arheoloških raziskav, če se upravičeno domneva, da je v nepremičnini, ki je predmet posegov, neodkrita dediščina, in grozi nevarnost za njeno poškodovanje ali uničenje. ZVKDS je določil obveznost oprave arheoloških raziskav zato, ker obstaja velika verjetnost, da bi lahko načrtovani gradbeni posegi uničili potencialne arheološke plasti in spremenili arheološki kontekst najdišča oz. okoljske dejavnike, pomembne za njihovo ohranitev (134. čl. ZVKD-1).
- Arheološke raziskave na arheološkem območju
Pri železnici se izvedejo na spodaj označenem območju (temno sivo), na površini pr. 1250 m² in sicer na območju zapolnjene vrtače, ki se nahaja med z drevesi zraslim robom terase/rob vrtače in platojem za stanovanjski objekt na V strani območja posega DPN. Anomalije oz. plato je dobro viden na LiDAR posnetku. Ker se plast temno sivega kolvija v dokumentiranem profilu TJ 3 (P8) proti jugu izklinja, menimo, da se je plast odložila oz. nastala na dnu kotanje, plasti se po rezultatih predhodne arheološke raziskave ne pojavljajo izven območja vrtače.

ZVKDS je na podlagi vsega navedenega odločil, da je predlagani poseg investitorja mogoč v obsegu in na način, kot je določen v izreku teh kulturnovarstvenih pogojev.

Če se na območju ali predmetu posega vseeno najde arheološka ostalina, mora najditelj/lastnik zemljišča/drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik/investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1).

Za izvedbo arheoloških raziskav je potrebno pridobiti kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev po 31. členu ZVKD-1, ki ga izda Ministrstvo za kulturo.

Pričetek del mora biti predhodno usklajen z izbranim izvajalcem predhodne arheološke raziskave in pisno ali po elektronski pošti (tajnistvo.ce@zvkd.si) prijavljen ZVKDS, OE Celje vsaj 10 delovnih dni prej, da bo lahko pravočasno zagotovljen strokovni nadzor, ki ga ZVKDS izvaja v okviru svoje redne dejavnosti.

V skladu s prvim odstavkom 30.a člena ZVKD-1 kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove izdaje. Če se ta rok izteče v času postopka izdaje kulturnovarstvenega mnenja, se čas veljavnosti kulturnovarstvenih pogojev podaljša do izdaje kulturnovarstvenega mnenja.

Za te kulturnovarstvene pogoje se ne plača upravna taksa (22. točka 28. člena Zakona o upravnih taksah, Ur.l. RS, št. 8/00, s poznejšimi spremembami). Investitor sam krije svoje stroške postopka.

Postopek vodila:

Mateja Ravnik, univ. dipl. arheol.,
konservatorica

Danijela Brišnik, univ. dipl. arheol.,
konservatorska svetnica

Odločila vodja OE:
Danijela Brišnik, univ. dipl. arheol.
konservatorska svetnica

Vročiti:

- Investitorju-po pooblaščenca: DRI upravljanje investicij, d.o.o., Sektor za prostorsko in tehnično pripravo projektov, Kotnikova ulica 40, 1000 Ljubljana in po elektronski pošti [redacted] na naslov [redacted]

V vednost:

- J.V. PNZ, svetovanje in projektiranje d.o.o., Vojkova cesta 65, 1000 Ljubljana, [redacted] dogovorna oseba vodilnega projektanta, [redacted]

Priloga (posredovana samo v elektronski pošti v obliki .docx):

Kulturnovarstveni pogoji in kulturnovarstveno mnenje št. 35108-0312/2014-17 in -29 za projekt »Prestavitev Kranjčeve kapelice v Parižljah« v sklopu projekta »Začasna ureditev križišča na stičišču regionalnih cest R1-225/1246 Soteska – Šentrupert in R3-731/8209 Polzela – Parižlje – Braslovče – Male Braslovče pri naselju Parižlje«

